

Toana să trăiești în fundul unei case vechi, departe, și să ponegrești plăcerea ca pe un păcat de moarte! Să rămâi o zi întreagă aplecata p'un gherghet. Când te rog, când tot Parisul e mascat și face chef! DUCESA Dar eu nu-ți stau împotriva, fă ce vrei, eu nu spun glume Domnule, sunt suferindă și nu pot eși în lume. DUCESĂ Suferindă! Asta-i scuza ce-o aud de obicei. DUCESA Fiule, dar ea nu mîntie. DUCESĂ Lasă mamă, știu eu ce-1 suferindă! Vorbă mare în limbajul femeesc. Dar mai eri, erai? Dar mâine? Cum la punct se nimeresc. Tocma 'n astă seară! Fie! Dar de ce? S'aveam iertare Cum? Așa un rău ce vine și-apoi pleacă la plimbare? Ce frumoasă născocire! Ameteli... Maj mare mila!

DUCESĂ (oftând). Dacă ceri cu dinadinsul, mă supun... DUCESĂ A! nu cu sila!... Eu să cer, captulare? Doamne sfinte, dar atunci Cine n'ar putea să spue că te pun curat la muncă! MAREȘALA N'o mai supăra degeaba. Ca s'o înveselim Vom juca pichet la gura sobei, tot e focul în DUCESĂ Ne dai voce? DUCESĂ Da. (aparte). Imi vine să turbec acum, nu altă.

De păcat! Ce pliciseală! Planurile-mi cad în baltă Și Lizeta—oh sunt sigur— are sufletu-amarat, Trebuie s'o vād 'naintea de-a ești, numai decăt. Parcă 'ncreerii femeii, dracu-si cubărește locul. (intră) Atunci, o să merg și singur. Doamnelor începeli jocul. Hei, Jasmin, Lafleur, aduceți cărți și stesnice! lumina!

Vă doresc din suflet, doamnă, să n'aveți un pic de ghină Să petreceți liniștite cele mai plăcute ore. S'aveți plăcure și repicuri și în șir quinte majore! Ce ușor mai trece vremea cu un joc așa frumos! MAREȘALA Un pichet, nu strică dragă... Chiar și Regelui îi place. DUCESĂ Dacă ar domni cum știu eu, regele mai bine-ar face!

DUCESĂ La regina iar se joacă dese ori și bucuroși... De-altfel nu e de rigoare, nimenea nu-ți impune. DUCESĂ (insinuând) Jucați, cine stă 'npoatră? Dar mă 'ntreb, la ce sunt bune. Să ai nume, bani și spirit, un obraz ce-ți înflorește. Să pierzi timp la joc, când vârsta ca un fruct te pârguește.

Zău, răbdarea are și ea o măsură convenită. Pentru ce la urma urmei ești mă rog, căsătorită? Pentru ce să fii frumoasă, tânăra și răpitoare? Astea-s daruri! Se profită cum ai profita de-o floare! Ce ai tu în schimb, de-o sută mi de scuizi pe an venit? O trăsură aurită ca oricare parvenit, Patru cai de rasă, care mor în grajd de-atât urât. — Pentru ca să faci și astăzi ce-ai făcut și eri? Atât? La ce bun să ai un mijloc svelt și tras ca prin inel Aerul, privirea asta cum nu mai găsești la fel? Sunt bărbatul tău, și 'ncăpa neuită când te-am luat. Câte visuri ferice în mănuchi-ți-am adunat! Ca și răposatul rege — nu-ți fie cu supărare — Ași fi vrut să-mi port iubita în triumfuri, la sărbare. Acel murmur de-admirare ce amanta lui trezea Crede-mă, că până 'nsuflet și pe el îl gădila. Dar eu? Duce, legitimul tău bărbat, să n'am drept eu Ca să mă fălesc cu tine 'n ochii lor? Ce Dumnezeu! Cum? Când mi-ai făcut suprema cinste aleas'a

insotirilor. Pentru ce să nu-mi îngădui și orgoliul fericitri? Erai nobilă, frumoasă, și te-am luat tocmai de-aceea; Dar la ce ar fi frumoasă și-ar fi nobilă femeea, De nu-si poartă 'n mers mândria astor falnice podoaabe. Ce din ea, regină face, iar din semenele-i roabe? Când n'ar ști cu eleganță să se urcă 'n echipaj, Dintre perini moi să vadă lumea ca printr'un miraj! Te-ai oprit? Porturii-ți strigă numele de vită veche. Și în Trilanon, tu intri cu bereta pe-o ureche! Nu, credeam să fi din altă stofă, draga mea făcută, C'ai putea-fără 'njosire să te 'mbii a fi plăcută. Mă umești cu 'ntelecțiunea și așa fi căzut din nori. Să-mi fi spus, că dându-ți mâna, pașii o să-ți-l măsoară! Mă duc să mă'mbrac, adio... Bună seara dragă mamă.

SCENA VI

Mareșala, Ducesa, Lizeta

MAREȘALA Ah, Lucilio... tu suferi! DUCESĂ Inima mi se sfărâmă. MAREȘALA Ce ai? Spune-mi... DUCESĂ Sufăr doamnă... așa dori să nu mai fiu! MAREȘALA Ei e cauza. DUCESĂ Ce bine de l-ași fi supusă, știu! (aiurită) Da, ar trebui... mă iartă... mintea 'n gol mi se 'nvârtește... MAREȘALA Lasă-ne Lizeta... LIZETA (esind, aparte) Doamne, cât de mult îi mai lubeste!

Scena VII. Mareșala, Ducesa

MAREȘALA Iei în serios ce spune el în glumă? Și-ți faci Un necaz, din ce-l la dănsul enervare trecătoare?

DUCESA E în dreptul lui, și eu sunt vinovata; drept să-ți spun, Simt că trebuie, vād bine... dar nu pot să mă supun! Tot ce spune el e 'nlocmai, eu greșesc cu el mereu, îl rănesc, îl supăr,— însă pentru ce?—nu știu nici eu! MAREȘALA Va să zică simți că trebui să mai faci și cheful lui, însă nu ști ce capriciu ai, că nu i te supui? DUCESĂ Nu; căci inima-mi vorbește, însă judecă 'ntr'un hal!

N'asî putea să spun ce spaimă, nici ce sentiment fatal lsvorite din tristete, ori din mintea asta 'n ceață. Mă cuprinde câte-odată înaintea-și și mă 'nghiață! Ași voi să-l 'ntru 'n voce, să mă plimb cu el pe-afară. Să mai pui pe mine-o haină mai frumoasă, bunăoară, însă-și să 'ncerc — fiindcă el o vrea — să fiu frumoasă. Atunci se strecoară 'n mine ca o frică duscmanoasă. Simt la brațul lui, cum mâna-mi tremură, m'apucă teama, între noi s'așează-o umbră, însă cine? Nu-mi dau seama.

MAREȘALA Cum te poți gândi la asta? Ce idee născocită! Dar la vârsta ta, se poate să te bănu părăsită? Ai să-i faci vre-o 'nvinuire? Al cuvânt să te îndoi? Ce să fie-atunci? DUCESĂ Eu nu știu... MAREȘALA Este cineva 'ntre voi? O femeie e, nici vorbă; ai văzut-o tu vre-odată? Ci vorbește!

DUCESĂ N'am văzut-o, însă sunt incredintată. MAREȘALA Va să zică, patru vorbe sunt de-ajuns și te-ai pierdut! Insă unde este bubă, tot nu-ți este cunoscut! Ah, s'ar zice, cine ești ce secret ne 'nchipuit! Ascunzi tu, sub chipul asta nepătruns și 'ncremenit!... Și de unde vin acestea? Din nimic, — un bal mascat. Al nenorociri de astea, câte-avui!... și le-am uitat... Nu te plângel! Ce n'asî da eu să se 'ntoarcă înapoi! Când vei ști și tu odată ale vieții mari nevoi. — Lacrimile-acestea calde, așa repezi lsvorite O să le doresti! — zădarnic, o să fie zăvorite!

DUCESĂ Lesne de surșă e doamnă, dar când simți arsura lor, Poți să spui că ți se pare, poți să spui că nu te dor? Suferi mai puțin, când suferi fără multă judecată? MAREȘALA O durere 'mpărțită, jumătate-i vindecată. Spune mi tot ce știi, n'ascunde; spune-mi tot misterul lui. DUCESĂ Nici o taină n'am în suflet, nici s'o tac, și nici s'o spui... MAREȘALA Ei, și dac' ar fi la mijloc chiar vre-o taină, nu cumva Să-ți ascunzi, de mine tocmai, inima? — dar s'ar putea? Ce te face ca să sovăi și să pierzi curaj 'n toate? Ne încrederea să fie? Vârsta mea? Sau rangul-mi poate?

Oare de pretrenia mea acum te depărtezi? Te temi tu de „mareșala” sau de mine numai? Vezi? Haide, haide... DUCESĂ Oh! știu bine cât de bună ești cu mine, însă nu 'ndrăznesc... MAREȘALA Atuncea, îți voi porunci. Fă bine Și ascultă-mă. Lucilio, mama ta când a murit Mi te-a dat în seamă. Trebu să i te supui smerit. DUCESĂ Oh, mă voi supune doamnă, și din tot sufletul meu.

Dar vă spun, nu știu nimica. De altminteri e și gren. Ca să știu ceva, — afară doar de chilul meu amar, Si de dragostea-mi profundă ce l-o port!... (intră Lizeta) MAREȘALA ...atuncea... (Lizeta) iar?

SCENA VIII

Lizeta, Mareșala, Ducesa

LIZETA (Mareșalei) Vrea să vă vorbească o fată de la magazin. E-afară MAREȘALA Nu, nu pot acuma, mâine să mai treacă, (Lizeta ese) Asa dară Supărato, de ce-l vorba? De vre-o rochie de bal? Dar încerc'o! Pentru asta să ajungi în așa hal? Adineauri al cerut-o s'o îmbraci, așa imi pare. Foarte bine! Când schimbi rochia și în suflet e-o schimbare. — Oh! cum ai pălit de-odată! Ci răspunde-mi, ce ai tu? DUCESĂ Da... văzu! femeea-aceea și prin suflet imi trecu... MAREȘALA. Dar, draguța mea, femeea ce-ai văzut-o e Lizeta! Haide să intrăm la tine... Vin și schimbă-ți toaleta. Mai întâi să fim plăcute, iar de rest, vom mai vedea... Fii cu înțimă, ei haide... DUCESĂ. Mă las toată 'n voia ta. Bunătatea ta de inger, voia mea supus o 'nclină. Mi-am adus acum aminte, că pe lume-am fost străină. Și de-acela îți voi spune tot ce am pe suflet, tot... Oril, necazuri, sbucni, temeri, fiindcă uite, nu mai pot... Si mă vei pricepe doamnă: toată desnădejdea-mi mută Este lipsa mamei mele, — fi tu, pentru cea pierdută!

CORTINA

(Actul al doilea în nr. viitor)

Amintiri duiioase

Mă 'ntrebați de ce mi-e inima așa de duiioasă, de ce tresar când văd o mișcare pornită din sinceritate, de ce mi-e icamă de lume, de iast și părazi, de ce imi plac copiii, iarba, norii și stelele? De ce? Cu sfială se intoarce privirea mea spre trecutul depărtat. Acolo, în lumina dulce a celei dintăi copilării se găsește isvorul sufletului meu de astăzi. Lîmpede ca roua dimineții, oglindă a cerului senin, oglină spre care se pleacă și se privește ghiociei albi și gingașe vioarele, era isvorul vieții mele.

O! Clopoțel de argint, cum v'ăți dus cu sunetul vostru în neant! O! fălăit de aripi, ale zifelor ca niște heruvimi! Unde ești tu, cu mâna ta mică și albă ca un crin, ce-mi mângăia fruntea cu atăta blândete și ochii tăi albaștri, în al căror cer imi afundam de atătea ori privirea și cuvântul tău, care m'a învățat și pe mine vraja cuvintelor și minunile cari nasc din împletirea lor! Ce-a dintăi minune a acestora... O! abia mi-aduc aminte. Sunați, sunați, clopoțel de argint, sunați pe drumul depărtat!

Parcă lucrează în dreptul ferestrei. M'apropii de ea și mă reazim de genunchii ei. Ea știe ce vreau. Se uită în ochii mei și începe: În fund, pe cer albastru, în zarea depărtată, La răsărit, sub soare, un negru punct s'arată: E cocostărcul tainic, în lume călător. Al primăverii dulce iubit prevestitor. El vine, se înaltă, în cercuri line sboară. Și repede ca gândul la cuiub-i se coboară. Mi-se deschideau ochii, vedeam întocmai ca primul om splendorile lumii, vedeam pe cel dintăi sol al primăverii venind din răsărit.

E un punct, apare, crește, în cercuri line sboară. E el, el, vestitorul primăverii și al fericitrii! Câte nu-mi aducea mie venirea primăverii! Zăpada se topește pe strășni și pe dealuri; iar pe dinaftea porții apa liniștită a șantului crește și vine repede, repede ca un

parău, vine cântând. Cînteza începe, din zorii zilei, să cânte, în ciresul din curte. Ce speranțe deșteaptă cîntecul ei. Mugurii mijesc pe ramuri. În grădinița cu liliaci desbrăcați, melcii încep să plece, încet, cu casele în spinare. Printre frunzele vestede, de anul trecut, zeci de ghiociei au fâșnit parcă într'o singură noapte din pământul umed, iar clopoțelii lor albi stau atârnați ca boabele de spumă în vârful tulpinilor fragede.

Părașe se adună în toate părțile. Dealurile mai sunt doară ici-colo, în umbră, pătate de albul zăpezii. Și adierea ce bate și vine cu părașele, imi aprinde obraji și mă'nfioară. Iată și cea dintăi rîndunică cum străbate aerul limpede. Cum bate inima mea și cât sunt de fericit!

Dar în grădiniță?.. iarba a încolțit, salcia are frunze fine de mătase și muguri ca niște pisicute. Ce mai smicele, ce coaje plăpândă sub care circula măzga și ce bună e pentru tilinci! Unde ești tu, suflet credincios al curții, care mă duceai de mână spre fundul grădinei, la salcia scorburoasă — lacăș de zână — priveai la mlădițele fragede, ce se înăltau deasupra, alegeai din ochi pe cea mai notedă și dreaptă, scoțai briceazul legat cu lant de chimir, o tăiai, o creștai, o băteai cu prășelele, trăgeai apoi lemna albi și umed din coaja ca o teavă și-mi întindeai tilinca!

— Tine-o așa și cântă! O! minune, ce sunet dulce; ce glas al primăverii, ce refren de cîntoc ciresc! Cum răsună grădina; cum răspundeau ramurile, zidul și colina! Sunați, sunați, clopoțel de argint, sunați pe drumul depărtat!

Fereastra e deschisă și în casă a năvălit aerul, încărcat de mireasma pământului umez, tiezit la viață. Creanga de măr din fata ferestrii stă cu mugurii pleșniți, cari își desfac ariploarele strășne. Deodată se aude un fălăit, un zgomet și grădina răsună de cîntec.

Aerul se umple de farmec. Tresar și ascult... — Mamă, auzi? — E cucul, dragul mamii, a sosit și el! — Cucu? — Da, l-auzi, cum își spune singur numele! — Ce frumos e și cum răsună grădina!

Cobor scara, străbat în grădina și ți, țil-țitil, calcând încet pe frunzele umede, silindu-mă să nu fac zgomet, mă îndrept spre locul de unde vine cîntecul. O mișcare, un fălăit se aude, și totul reintră în tăcere. Dar nu trece mult și din vârful dealului se aude din nou acelaș cîntec, mai depărtat și mai dulce.

O iau pe poteca ce duce printre mesteacăni tineri, spre vârful dealului. Cîntecul se aude din ce în ce mai sonor. Iată-l cum cântă în vârful unui paltin, înalt, cum întinde gâtul și desfăce aripile de câte ori dă drumul sunetului din găteli. El cântă... și ascultă, cântă... și ascultă. Dar abia isprăvesțe de spus... și altul îi răspunde, abia isprăvesțe... și altul îi ia cuvântul!

O, dar acest altul răspunde așa de blând și așa de duios, parcă n'ar fi el, glasul lui parcă vine din sîmul văii, parcă e însuși sufletul văii, care răspunde și îi ia cuvântul. M'apropii, dar deodată tace, își întinde aripile și pleacă departe, spre o cătină înflorită din capătul dealului. Sunați, sunați clopoțel de argint, sunați pe drumul depărtat!

În spatele dealului se lasă valea. Cât e de tăcut! Mii de vioarele smălțează covorul de frunze vestede, ce acopere coasta. M'aplec și culeg. Mi-s'a părut, sau am auzit ceva? Mă îndrept și privec în toate părțile. Nimic nu cînteste în albia văii. O pădure tânăra și deasă, de pe coasta din față, a ieșit parcă din pământ și stă încremenită.

Iarși... Aud... Pare un stol de voci răzicite. — Cine-i acolo? strig. — Cine-i acolo? mi-se răspunde. — Ascultă! — Ascultă! mi-se răspunde. — Cine ești tu? — Cine ești tu?

Glasul lui e mai limpede decăt al meu și mai sonor. Pare a fi vocea unui copil năzdrăvan, care stă ascuns în pădure. Dar, ce are el cu mine de-mi întoarce cuvintele? O! nu, el nu vrea să mă necăjească. El pare pus acolo de Dumnezeu însuși ca să repete, fără să-și dea socoteală, vocea mea!

GEORGE ULIERU

Infinit...

Din marea noaple, goful te-a profilat bizar: Tu te-ai ascuns în feastă. erediară seie. — Vârtejul curb turnase mirajii să m'ămbeie. Și'n arcuiri de'ninerie și-ntins reflexul clar. Ajăjător, săbalec miroș de poamă coaptă, — Metalic me'c de raze, fâșnind din miuc strung — Pe nicovala bofii ești dangăitui prelung. Hohotiorul tunet, unduitoarea șoapță... În hdu, vibrând, se sparse ecoul idu sonor Și, dărză veșnicia surăse nviorală; — Femela, în privire, mi te-a adus, odată, Și ca un șarpe verde te-ai furișat, — fior l... Geometria vietii, primejdiosul joo De spații arcuite care conerg în feastă — Acum, în cercuri albe, desubdrșesc această Lichidă jurărie de aur și de too... VICTOR EFTIMIU

